

DSBCA07 -

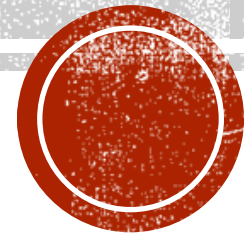
DĚJINY

STAROVĚKÉHO

ŘECKA II -

SĚMINÁŘ

10. hodina, další řecké prameny, menší helénistická království

STRABÓN

- Z Amaseie v Pontu
- 64/3 přnl–cca 20 přnl (24)
- Geograf, historiograf
- Vlivná rodina v Pontu (Mithridatés VI.)
- Dorylaios – jeden z velitelů Mithridata
- Poté jeho rodina k Římanům
- Cestování po Středomoří (Řecko, Egypt, Malá Asie, Itálie, Sýrie), ostatní země z pramenů nebo od cestovatelů
- Pobyt v Římě, studium v Nýse (Malá Asie)

- *Hypomnēmata* – pouze zlomky, dějiny
- *Geógrafika* – popis jednotlivých částí světa a jejich obyvatel
- 17 knih
- Řecky
- Vlastní poznatky, citace starších děl k jednotlivým krajům (Eratosthenés, Hipparchos, Megasthenés, Patroklos, ...)
- Není jisté, kdy a kde přesně dílo vzniklo
- Dílo pro politiky, učence, veřejnost

- Kniha I – úvod do geografie, okraje světa, popis Země, starší prameny, kritika Homéra, Eratosthena, vysvětlování jevů (vulkanismus, mořské proudy, zemětřesení),
- Kniha II – výpočty, kritika pramenů, světové zóny, oikúmené
- Od knihy III – popis jednotlivých částí světa
- Západní Evropa – Ibérie, Gallie, Itálie, Germánie, Řecko, východní Evropa, Střední Asie, Malá Asie, Persie, Indie, Afrika

DIONÝSIOS Z HALIKARNÁSSU

- Cca 60–5 pnl
- Řečník, historiograf
- Doba Augusta
- 22 let v Římě
- Studium latiny a latinských pramenů
- Řecky
- Atticismus
- *Rhómaiké Archaiologia*
- Dějiny Říma od počátku po první punskou válku
- 20 knih, prvních devět kompletně
- Poukazování na dobré vlastnosti Římanů, oslava Říma, nemusí být důvěryhodný

JOSEPHUS FLAVIUS

- Iósépos Matthiú
- Cca 37–100 nI, Jeruzalém, významná rodina, kněz (farizeové)
- Židovský historiograf, generál
- Pobyť v Římě
- Židovská válka 66–73, Josephus velitelem (Galilea)
- Pevnost Jótapata, vzdal se Vespasianovi (67), přátelství s pozdějším císařem (Titus), u dobytí Jeruzaléma
- Do Říma, římský občan

- *Židovské starožitnosti (Iúdaiké archaiologia)*
- Židovské dějiny od nejstarších do doby Nerona, vysvětlování zvyků, svátků
- 20 knih, řecky
- *Židovská válka*
- Shrnutí židovských dějin od 168 pnl do počátku války, poté samotná válka
- 7 knih
- Řecky, původně aramejsky/hebrejsky
- Očitý svědek, pohled z obou stran

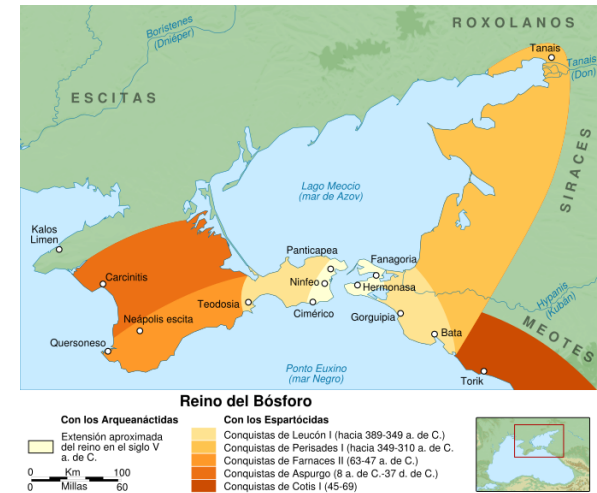
NÍKOLÁOS (MIKULÁŠ) Z DAMAŠKU

- Cca 65 pnl–5 nl
- Židovského původu (?)
- Historiograf, filosof
- Vychovatel dětí M. Antonia a Kleopatry VII.
- Přítel Héróda Velikého
- Vědecké spisy (*O rostlinách*), komentáře k Aristotelovi
- *Dějiny*
- Universální dějiny, od počátku světa do doby autora
- 144 knih, jen zlomky, výtahy (prvních 7 knih)
- Autobiografie, životopis Augusta - zlomky

MENŠÍ KRÁLOVSTVÍ DOBY HELÉNISMU

- Bosporské království
- Kimmerijský Bospor
- Obchod – obilí, ryby, otroci
- Řecká kolonizace – Pantikapaion, Nymfaion, Chersonésos, Theodosia
- Z Mílétu (7./6. stol. pnl)
- Krym – Taurida, Taurský Chersonésos
- Vznik již za doby klasické v pátém stol. pnl
- 438 pnl – Spartokos, tyran, svrhl místní vládce, poté dynastie Spartokovců
- Smlouva s Athénami, výboje do okolí
- Archonti/králové

- Výboje pokračují za Satyra a Leukóna do pol. 4. stol. pnl
- Porážka místních skytských kmenů
- Dynastické spory, nejasná chronologie
- Nijak nezatažené do boje diadochů
- Konec 2. stol. pnl – poslední vládce Spartokovské dynastie – Pairisadés V. – tlak Skythů, krize, příchod velitele Mithridata VI. z Pontu, Diofanta, porážka Skythů, vzpoura v Bosporské říši, smrt Pairisada, Bosporská říše součást Pontské říše
- Mithridatovská dynastie
- Macharés, syn Mithridata VI., zabit otcem, Mithridatés VI. zde umírá 63 pnl

- Farnakés II., syn Mithridata, tažení do Pontu x Caesar
- Vzpouora - Asandros, Farnakés zabit
- Klientské království Říma
- 8 nl, Aspurgus, římské občanství, Tiberius Julius + vlastní jméno
- Málo zmínek v pramenech
- Za vlády Nerona království do provincie (Moesia Inferior)
- Židovská diaspora
- Tlak při přesunu kmenů – příchod Gótů ve 3. stol. nl
- Zničení říše kolem 370 (341 nl) Huny/Alany
- Mísení řeckých, skythských, thráckých vlivů

- Řecké, skythské, thrácké obyvatelstvo (gótské)
- Mince
- Nápis z Tanais

BÍTHÝNIE

- SZ Malá Asie
- Řecka města, Thrákové, maloasijské kmeny
- Astakos, Níkaia, Chalkédón, Kios, Hérakleia Pontika
- Kroisos→Achaimenovci→(Alexandr), nezávislost ještě před tažením
- Bás – pol. 4. stol. pnl
- Zipoités x Antigonos, Lýsimachos, Seleukos I., zničení Astaku, titul krále
- Níkomédés I. – 278–255 pnl – založení Níkomédeie (Astakos), x bratr Zipoités II x Antiochos I., tažení Keltů (pomoc proti bratrovi), vlastní kalendář
- Prúsiás I. – 228–182 pnl, zisk území od Byzantia, porážka Galatů, spojenectví s Makedonií, boje s Attalem I., založení Prúsy (dnes Bursa), Hannibal na jeho dvoře

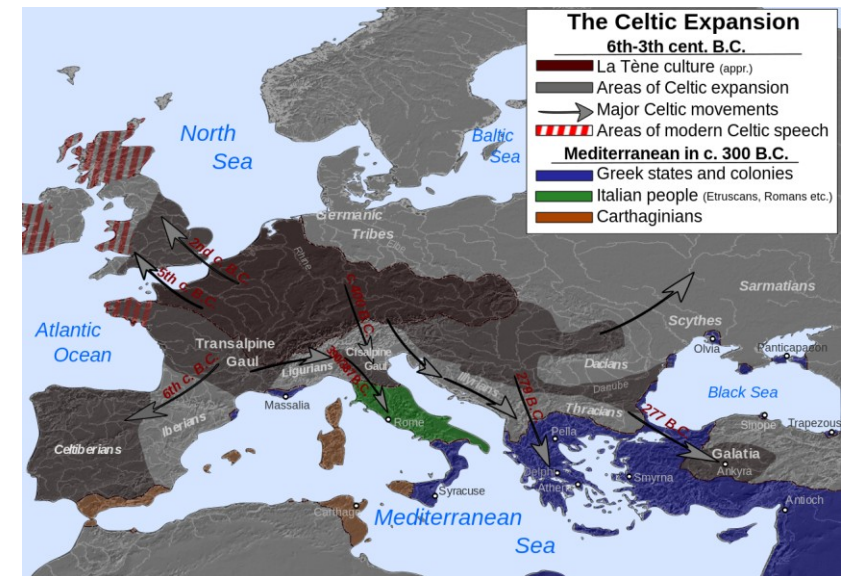

- Prúsiás II. – boje s Farnakem I. z Pontu, zavražděn 149 pnl z rozkazu syna
- Níkomédés II. – spojenectví s Římem, vlastní kalendář
- Níkomédés III. – spojenectví s Mithridatem VI. z Pontu, rozdělení Páflagonie, spory o Kappadokii, boje s Mithridatem
- Níkomédés IV. – poslední král Bithýnie, 94–74 pnl, x Mithridatés, x bratr Sókratés Chréstos, útěk do Itálie, dosazen zpět Římem, napadení Pontu, poté útěk do Říma, C. I. Caesar na jeho dvoře, rostoucí vliv Říma, odkázání říše Římu 74 pnl, provincie Říma Bithynia et Pontus

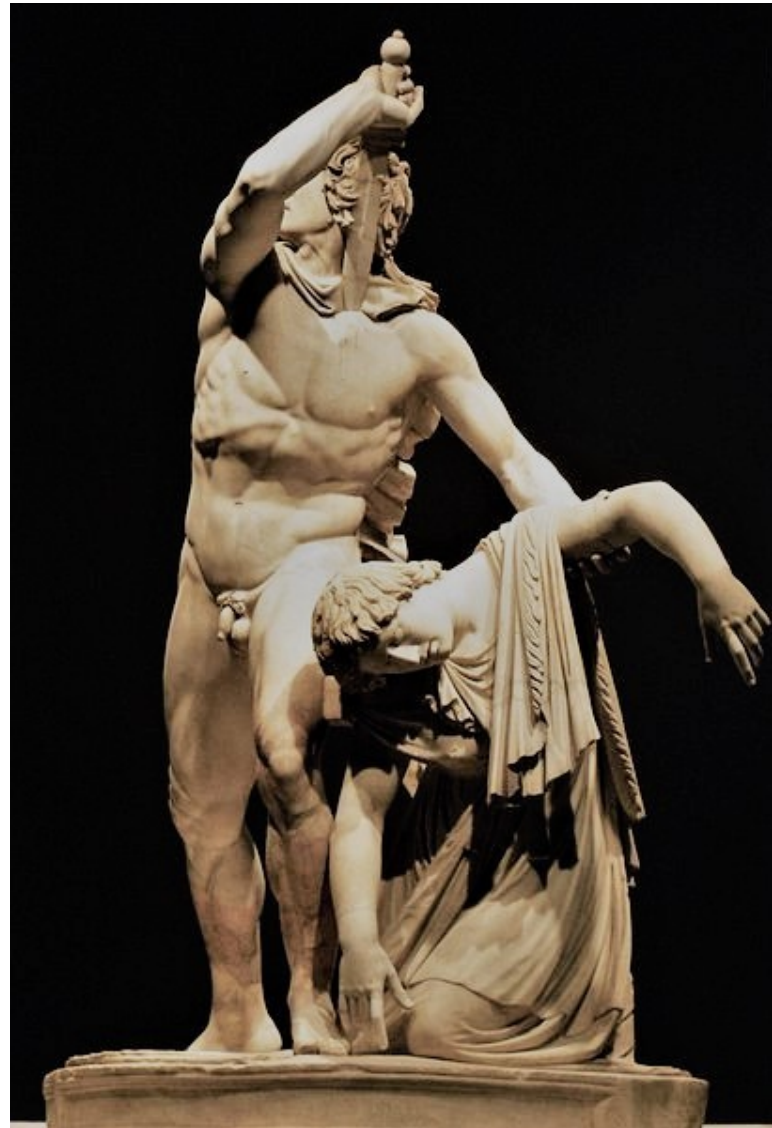
GALATIE

- Galatové, Keltové, Galové (Hellénogalatai/Gallograeci)
- Střední Malá Asie
- Vpád Keltů do Řecka 279 pnl, část se usadila poblíž Byzantia, odtud dále do Malé Asie (Leotarios, Leonnorios), pozváni Níkomédem I., vyplenění několika měst, boje s Antiochem I., usazení se v Galatii (Frygie)
- Sídlo Ankýra (dnes Ankara), Gordion
- 3 hlavní kmeny – Tektosagové, Trokmové, Tolistobogiové
- Postupná helenizace, přesto zachování si keltského jazyka
- Nájezdy do okolních zemí
- Často žoldnéři

- Rozdělení podle kmenů, čtyři území, každé vládne tetrarcha, soudce, rada 300
- Drynemeton – posvátná půda (dubový háj)
- Válka s Římem 189 pnl (G. Manlius Vulso), bitva na hoře Olympu, bitva u Ankýry
- Vliv Říma, dosazování vládců
- Od 64 pnl klientské království
- Deiotaros – podmanil si zbylé dva, král Galatie, klient Říma, přítel Pompeia, bitva u Farsálu, milost od Caesara, pomoc Brutovi a Cassiovi, poté k triumvirům, vládne do cca 40 pnl
- Amyntás – za podporu M. Antonia, po jeho smrti 25 pnl provincie Říma
- Původní následník Pylamenés – Monumentum Ancyranum
- *List Galatským*
- Zmínky o keltském jazyce ještě ze čtvrtého stol. nl,

KAPPADOKIE

- Malá Asie
- Kappadočané, íránská dynastie
- Chetité
- Satrapie Perské říše, vlastní dynastie
- Perská dynastie, málo Řeků
- Tažení Alexandra
- Nezávislost, mimo Makedonskou říši, pokračuje v boji po pádu Persie
- Ariarathés I. – satrapa Peršanů, nezávislost Kappadokie, prohlášen za krále
- Dynastie Ariatathovská (všichni kromě jednoho se jmenovali Ariarathés – do IX.)
- Ariarathés I. – zajat a popraven 322 pnl, Kappadokie obsazena

- Ariarathés II., vyhnán, návrat do Kappadokie, obsazení Antigonem a poté Seleukem, vazal/satrapa
- Arairamnés – nezávislost, počátek helenizace
- Sňatky se Seleukovci
- Zapojení do dynastických bojů v Seleukovské říši
- Králové – řecké vzdělání, zakládání měst (podle jména krále)
- Hl. město Mazaka (Kaisareia)
- Ariarathés V. – athénský občan, filhellén
- Rostoucí vliv Říma, Mithridata VI. – zabití Ariaratha VI. 116 pnl (Gordios)
- Ariarathés VII. – boje s Bithýnií, dosazen Mithridatem, také zabit Mithridatem cca 100 pnl

- Mithridatés dosadil vlastního syna Ariaratha IX. – vyhnán, Ariarathés VIII., poražen Mithridatem, A. IX. – zásah Říma, návrat A. VIII., Kappadočané si mohou zvolit krále – Ariobarzanés I.
- Střídání vládců – zásahy Mithridata/Tigrana x Řím, A. IX. – umírá 85 pnl
- Dynastie Ariobarzanovská
- Ariobarzanés III. i Ariarathés X. – popraveni Cassiem, M. Antoniem
- Archeláos – poslední král, klientské království, umírá 17 nl, římská provincie
- Dělení Kappadokie na strategie (v čele stratégos)
- Rozšířený zoroastrianismus

ARMÉNIE

- Urartu
- Orontidovská dynastie
- Klientské království Achaimenovců, satrapie
- Perské vlivy
- Po zániku Achaimenovské říše nezávislost (satrapa Neoptolemos, nebo jeho tažení)
- Království od 321 pnl – Orontés III.
- Od cca 300 pnl pod nadvládou/vlivem Seleukovců, autonomní
- Odboje dynastie v syrských královstvích
- Za vlády Antiocha III. rozdělena na dvě území, tažení Antiocha – dva králové Artaxiás, Zariadrés

- Po porážce Antiocha – nezávislost Arménie, Artaxiás I. králem
- Založení hl. města – Artaxata
- Rozmach do okolních krajů
- Postupná helénizace – mince s řeckými nápisy podle řeckého vzoru, nápisy v řečtině, působení učenců na dvoře, filhelléni
- Zoroastrismus
- Tigranés I., Artavasdés I. – boje s Parthy
- Tigranés II. Veliký – vrchol říše, 95–55 pnl, zajatec u Parthů, vazal Parthů (do konce 80. let), oslabení arménské šlechty, sňatek s dcerou Mithridata VI. z Pontu, spojenec Pontu

- Útok do Kappadokie
- Tažení do Mesopotámie x Parthové
- Zisk severní části Mes., Atropatény
- Strážce Seleukovské říše, král, zisk Sýrie
- Tažení do Foiníkie, Kilikie, až k městu Ptolemaïs (Akko, Akra)
- Titul Král králů
- Stavba města Tigranokérty
- Mithridatés VI. na jeho dvůr → válka s Římem (Lucullus)
- Bitva u Tigranokérty 69 pnl – porážka
- Poté další porážka u Artaxaty

- Lucullus odvolán
- Tigranés nepřijme Mithridata podruhé
- Parthové táhnou do Arménie (syn Tigrana)
- Pompeius – Tigranés se vzdává, vazal Říma od 66 pnl
- Omezení na původní území
- Artavasdés II. – varování Crassa před Parthy, poté tažení M. Antonia
- Boje mezi prořímskou a proparthskou frakcí
- Římské klientské království, parthská dynastie Arsakovců (12 nl, od 36 nl)
- Mezi Římem a Parthií (Sasánovci)
- Řehoř Osvětitel – 301 nl král Tiridatés III – konverze ke křesťanství
- Poté samostatná arménská církev (její zástupci se nezúčastnili koncilu v Efesu 431, odmítnutí výsledku Chalkédónského koncilu)
- Mesrop Maštoc – vytvoření arménského písma v 5. stol. nl

ATROPATÉNÉ

- Médie Atropaténé
- SZ Írán/Ázerbajdžán
- Atropatés – satrapa
- Achaimenovci, dobytá Alexandrem
- Po smrti Alexandra, Atropatés zakládá království
- Odražení počátečních útoků diadochů
- Poté pod nadvládou Seleukovců (částečně), po bitvě u Magnésie nezávislost
- Tažení M. Antonia 36 pnl
- Vazalské království Parthů, Arsakovská dynastie
- Silná tradice zoroastrianismu

- Hind, J. (1994). The Bosphoran Kingdom. In D. Lewis, J. Boardman, S. Hornblower, & M. Ostwald (Eds.), *The Cambridge Ancient History* (The Cambridge Ancient History, pp. 476-511). Cambridge: Cambridge University Press.
- Momjian, S. (2020). *Tigranes the Great: The Rise and Fall of an Ancient Empire*. Shrewsbury: Heddon Publishing.
- Grainger, J. (2020). *The Galatians: Celtic Invaders of Greece and Asia Minor*. Padstow: Pen and Sword History.

